

Wybrane zagadnienia funkcjonowania UE. Budżet, dochody, wydatki

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Budżet Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.04.2020 r.].
- Źródło: Mateusz Gąsiorowski, *Unijny budżet wciąż dzieli Europę. Szczególnie trudne może okazać się jedno starcie*, dostępny w internecie: businessinsider.com.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

- Źródło: Jacek Bereźnicki, *Składka Polski do UE najniższa od lat. Premier Mateusz Morawiecki chce płacić więcej, by dostawać więcej*, dostępny w internecie: money.pl [dostęp 6.04.2020 r.].
- Źródło: Jan Turyna, *System informacyjny rachunkowości w podejmowaniu decyzji zarządczych*, Warszawa 1997, s. 158.

Wybrane zagadnienia funkcjonowania UE. Budżet, dochody, wydatki

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „Repetitorium”.

👤 Jan Turyna

System informacyjny rachunkowości w podejmowaniu decyzji zarządczych

Pierwotnie każda ze wspólnot europejskich miała swój odrębny budżet. W 1967 r. w wyniku utworzenia wspólnych organów naczelnych i zarządzających połączono budżety EWG, Euroatomu oraz budżetu administracyjnego Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, tworząc budżet ogólny.

Źródło: Jan Turyna, *System informacyjny rachunkowości w podejmowaniu decyzji zarządczych*, Warszawa 1997, s. 158.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów z wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu wybranych zagadnień funkcjonowania Unii Europejskiej: budżetu, dochodów, wydatków oraz pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Omówisz procedurę uchwalania budżetu UE.
- Przeanalizujesz dochody i wydatki z budżetu Unii Europejskiej.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących wybranych zagadnień funkcjonowania Unii Europejskiej; budżetu, dochodów, wydatków.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.
- Ocenisz znaczenie budżetu UE dla finansów Polski.

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Wybrane zagadnienia funkcjonowania UE

Budżet UE

Budżet oparty jest na porozumieniu zawieranym między instytucjami Unii Europejskiej – Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską. Wykonaniem budżetu UE zajmuje się Komisja Europejska odpowiedzialna przed Parlamentem Europejskim. Od 1975 r. właśnie PE odgrywa decydującą rolę w procedurze uchwalania budżetu. Określa on kierunki polityki budżetowej, uchwała budżet, kontroluje jego wykonanie oraz udziela Komisji absolutorium z jego wykonania.

Budżet roczny wchodzi w skład długoterminowego planu wydatku – tzw. ram finansowych. Są one ustalane na siedem lat. Rok budżetowy trwa od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego ogłasza uchwalenie budżetu i podpisuje go, a następnie zostaje on opublikowany w „[Dzienniku Urzędowym](#)”.

Prawo traktatowe zakazuje deficytu w budżecie UE – wszystkie wydatki muszą być pokrywane z dochodów.

Procedura uchwalania budżetu po wejściu w życie traktatu lizbońskiego

Traktat lizboński wprowadził kluczowe zmiany w procedurze uchwalania budżetu. Zniósł podział wydatków na obligatoryjne (obowiązkowe) i nieobligatoryjne (nieobowiązkowe):

- **wydatki obligatoryjne** – wynikały z postanowień traktatowych bądź z umów międzynarodowych; ostateczny głos w ich kwestii miała Rada UE;
- **wydatki nieobligatoryjne** – wszystkie pozostałe wydatki (m.in. wydatki z funduszy strukturalnych na badania, technologie); to w uchwalaniu tej części budżetu Parlament miał większe uprawnienia, jednak obecnie Parlament ma taki sam wpływ na wszystkie wydatki, co Rada UE.

Procedura uchwalania budżetu jest zbliżona do procedury prawodawczej w Unii Europejskiej – [traktat lizboński](#) wprowadza w obu przypadkach możliwość powołania komitetu pojednawczego (zob. pkt 4 poniżej).

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Dochody UE

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Na podstawie wpłacanych składek można w przybliżeniu określić zamożność państw w stosunku do innych państw członkowskich. Trzeba jednak pamiętać, że niektóre z państw korzystają ze zniżek podczas obliczania swoich składek (dzieje się tak w przypadku Niderlandów, Austrii i Szwecji).

Obecnie większość państw otrzymuje z budżetu UE więcej środków, niż wpłaca. Wynika to z tego, że proporcjonalnie więcej otrzymują państwa mniej zamożne niż te

bogatsze.

rok : 1996*

należności_celne_i opłaty_wyrównawcze_od_cukru : 19

dochody_z vat : 51

dochody_uzależnione_od_dnb : 30

pozostałe_dochody : 0

rok : 2007

należności_celne_i opłaty_wyrównawcze_od_cukru : 15

dochody_z vat : 17

dochody_uzależnione_od_dnb : 62

pozostałe_dochody : 7

rok : 2008

należności_celne_i opłaty_wyrównawcze_od_cukru : 15

dochody_z vat : 15

dochody_uzależnione_od_dnb : 54

pozostałe_dochody : 6

rok : 2009

należności_celne_i opłaty_wyrównawcze_od_cukru : 13

dochody_z vat : 12

dochody_uzależnione_od_dnb : 72

pozostałe_dochody : 3

rok : 2014

należności_celne_i opłaty_wyrównawcze_od_cukru : 12

dochody_z vat : 13

dochody_uzależnione_od_dnb : 74

pozostałe_dochody : 1

*W 1996 r. należności celne i opłaty wyrównawcze od cukru są połączone z pozostałymi dochodami.

Oprac. na podst.: *Budżet ogólny Unii Europejskiej na rok finansowy 2007, 2008, 2009, 2010*, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2007, 2008, 2009, 2010; K. Janiak, *Budżet Unii Europejskiej*, MSZ, Warszawa 2015.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

rok : 2007

całkowity_dochód : 113 845.82

rok : 2008

całkowity_dochód : 115 771.28

rok : 2009

całkowity_dochód : 113 000

Oprac. na podst.: *Budżet ogólny Unii Europejskiej na rok finansowy 2007, 2008, 2009, 2010*, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2007, 2008, 2009, 2010 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wydatki UE

Rodzaje zobowiązań	Środki na pokrycie zobowiązań – budżet 2008 (w milionach euro, według cen bieżących)	Rama finansowa 2007–2013
Trwały wzrost	57 653	436 770
Zarządzanie zasobami naturalnymi i ich ochrona	59 193	413 061
Obywatelstwo, wolność, bezpieczeństwo i sprawiedliwość	1 362	12 216
UE jako partner na arenie międzynarodowej	7 002	55 935
Administracja	7 380	55 925
Wyrównania	207	862*
Razem	132 797	974 769

* Dane dotyczące lat 2007–2009

Źródło: *Budżet ogólny Unii Europejskiej na rok finansowy 2010*, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2010 r.

Label : trwały wzrost

Value : 43%

Label : zarządzanie zasobami naturalnymi i ich ochrona

Value : 44%

Label : obywatelstwo

Value : 1%

Label : UE jako partner na arenie międzynarodowej

Value : 6%

Label : administracja

Value : 6%

Oprac. na podst.: *Budżet ogólny Unii Europejskiej na rok finansowy 2010*, Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, Luksemburg 2010 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nowa perspektywa finansowa na lata 2014–2020 (w mld €)

Wieloletnie ramy finansowe w zobowiązaniach (w cenach 2011 r.)	2014	2015	2017	2018	2019	2020	Ogółen 2014–2020
1. Inteligentny wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu	60283	61725	64238	65528	67214	69004	450763
w tym 1b: spójność społeczna, gospodarcza i terytorialna	44678	45404	46545	47038	47514	47925	325149
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	55883	55060	53448	52466	51503	50558	373179

w tym wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	41585	40989	39837	39079	38335	37605	277851
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2053	2075	2232	2312	2391	2469	15686
4. Globalny wymiar Europy	7854	8083	8375	8553	8764	8794	58704
5. Administracja	8218	8385	8807	9007	9206	9417	61629
W tym wydatki administracyjne instytucji	6649	6791	7110	7278	7425	7590	49798
6. Wyrównania	27	0	0	0	0	0	27

Źródło: *Budżet Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

Skąd pochodziły pieniądze w 2014 r.?

Label : cła i opłaty wyrównawcze w sektorze cukru

Value : 12%

Label : zasoby pochodzące z VAT

Value : 13%

Label : inne dochody

Value : 1%

Label : zasoby własne oparte na DNB

Value : 74%

Oprac. na podst.: *Budżet Unii Europejskiej*, gov.pl [dostęp: 08.06.2021].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Budżet na lata 2021–2027

Rozporządzenie w tej sprawie przewiduje budżet dla 27 krajów UE w wysokości 1074,3 mld euro w cenach z 2018 r. Dodając do tego Fundusz Odbudowy w wysokości 750 mld euro (Komisja Europejska zostanie upoważniona do pożyczania takich pieniędzy w cenach z 2018 r. na rynkach kapitałowych w celu zaradzenia skutkom kryzysu związanego z COVID-19), będzie to razem 1,8 bln euro.

Planowane wydatki

Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa	143,4 mld euro
Spójność, odporność i wartości	1099,7 mld euro
zasoby naturalne i środowisko	373,9 mld euro
migracje i zarządzanie granicami	22,7 mld euro
bezpieczeństwo i obrona	13,2 mld euro
sąsiedztwo i świat	98,4 mld euro
europajska administracja publiczna	73,1 mld euro

Słownik

„Dziennik Urzędowy”

specjalny rodzaj publikacji, służący do urzędowego ogłaszania aktów normatywnych i innych aktów prawnych, które w myśl ustawy muszą być ogłaszane w taki sposób; wydawany jest przez Urząd Oficjalnych Publikacji w Luksemburgu

traktat lizboński

umowa międzynarodowa zakładająca m.in. reformę instytucji Unii Europejskiej

Schemat

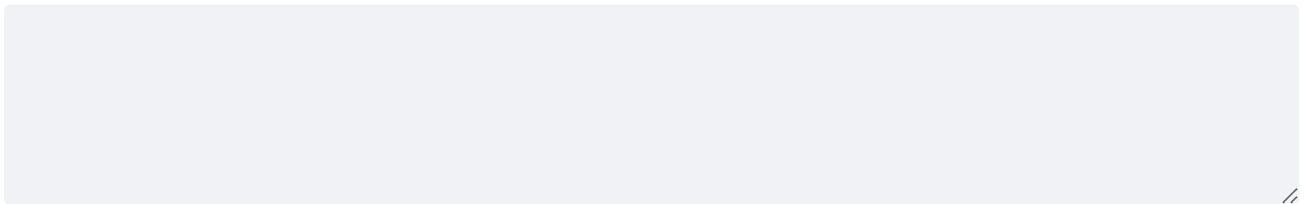
Polecenie 1

Zapoznając się ze schematem uchwalania budżetu UE, zastanów się, dlaczego musi w nim uczestniczyć tyle instytucji.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

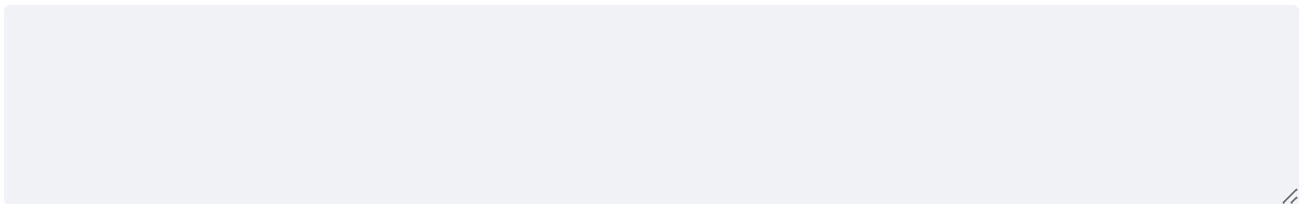
Ćwiczenie 1

W dostępnych źródłach poszukaj informacji na temat tego, czy zdarzyły się sytuacje, by nie udało się dojść do porozumienia w kwestii budżetu.

Ćwiczenie 2

Zajmij stanowisko: Czy budżet UE ma duży wpływ na finanse publiczne Polski? Uzasadnij swoje stanowisko minimum dwoma argumentami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Materiał źródłowy do zadań nr 1-2.

Saldo wpłat do budżetu Unii Europejskiej w latach 2004–2012:

kraj : Polska

saldo : 52.1

kraj : Grecja

saldo : 46.7

kraj : Portugalia

saldo : 25.4

kraj : Hiszpania

saldo : 24

kraj : Węgry

saldo : 17.4

kraj : Belgia

saldo : 13

kraj : Rumunia

saldo : 10.1

kraj : Czechy

saldo : 10

kraj : Luksemburg

saldo : 9.8

kraj : Litwa

saldo : 8.7

kraj : Słowacja

saldo : 6.3

kraj : Irlandia

saldo : 6

kraj : Bułgaria
saldo : 5.3

kraj : Łotwa
saldo : 4.4

kraj : Estonia
saldo : 3.2

kraj : Słowenia
saldo : 1.9

kraj : Malta
saldo : 0.5

kraj : Cypr
saldo : 0

kraj : Finlandia
saldo : -3.4

kraj : Austria
saldo : -5.4

kraj : Dania
saldo : -7.2

kraj : Szwecja
saldo : -12.2

kraj : Niderlandy
saldo : -32.5

kraj : Włochy
saldo : -40.3

kraj : Francja
saldo : -44.2

kraj : Wielka Brytania
saldo : -49.2

kraj : Niemcy
saldo : -90.6

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” *Budżet Unii Europejskiej*

Należy mieć na uwadze, że terminy wynikające z traktatów we wszystkich przypadkach są mniej wymagające – zgodnie z Traktatem o funkcjonowaniu UE (art. 314), Komisja powinna przedłożyć wniosek zawierający projekt budżetu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie nie później niż 1 września roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany. Następnie Rada powinna przekazać projekt budżetu Parlamentowi Europejskiemu do 1 października.

Źródło: *Budżet Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

Wskaż, która Rada została wymieniona w tekście.

- Rada Europy
- Rada Ministrów
- Rada Europejska
- Rada Unii Europejskiej

Ćwiczenie 4

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Mateusz Gąsiorowski

Unijny budżet wciąż dzieli Europę. Szczególnie trudne może okazać się jedno starcie

Prawie 30 godzin trwały w ubiegłym tygodniu negocjacje ws. unijnego budżetu na lata 2021–2027. Bez rezultatu. Ogłaszając fiasko rozmów, szef Rady Europejskiej Charles Michel przyznał, że wypracowanie porozumienia nie było możliwe. (...)

W Brukseli stanęły na przeciwko sobie dwa obozy. Jeden, tworzony przez Austrię, Danię, Holandię i Szwecję tzw. klub oszczędnych, domaga się, by kolejny budżet zamknął się na poziomie 1 proc. Dochodu Narodowego Brutto (DNB). Z drugiej strony jest grupa przyjaciół spójności, oczekująca jak najambitniejszego planu. Od początku jasne było, że o kompromis będzie niezwykle trudno.

Źródło: Mateusz Gąsiorowski, *Unijny budżet wciąż dzieli Europę. Szczególnie trudne może okazać się jedno starcie*, dostępny w internecie: businessinsider.com.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

Korzystając z tekstu, wyjaśnij, dlaczego negocjacje w sprawie budżetu unijnego są tak trudnym procesem.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” *Budżet Unii Europejskiej*

Wieloletnie Ramy Finansowe przekładają priorytety polityczne UE na wielkości budżetowe. Są jednocześnie instrumentem dyscypliny i planowania budżetowego (...). Tym samym można przyjąć, że dyscyplina wydatków budżetu UE jest najważniejszym celem Wieloletnich Ram Finansowych.

Ponadto ustalanie wydatków w ujęciu wieloletnim zwiększa stabilność budżetu, ponieważ beneficjenci są w stanie przewidzieć poziom tych wydatków w kolejnych latach.

Źródło: *Budżet Unii Europejskiej*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

Ćwiczenie 8

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Skąd pochodzą pieniądze w 2014 r.?

Label : Zasoby własne oparte na DNB

Value : 74%

Label : Zasoby pochodzące z VAT

Value : 13%

Label : Cła i opłaty wyrównawcze w sektorze cukru

Value : 12%

Label : Inne dochody

Value : 1%

Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Budżetu,
Ministerstwo Spraw Zagranicznych, *Budżet Unii Europejskiej*, gov.pl [dostęp: 06.04.2020].
Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Jacek Bereźnicki

Składka Polski do UE najniższa od lat. Premier Mateusz Morawiecki chce płacić więcej, by dostawać więcej

Dlaczego głos Polski jest mało znaczący? Większa składka oznacza więcej pieniędzy we wspólnym budżecie, a skoro dostajemy nawet więcej niż dwa razy tyle, ile wpłacamy, naturalne jest to, że podniesienie składki jest dla Polski korzystne. Znacznie większe znaczenie będzie mieć zgoda tych krajów, które do interesu dopłacają (...).

Płatnikami netto są obecnie niemal wszystkie kraje tak zwanej „starej Unii” z Niemcami na czele. Wyjątkami są znacznie biedniejsze Grecja i Portugalia, ale także Hiszpania. Dla odmiany wszystkie kraje, które do wspólnoty dołączyły od 2004 r., znacznie więcej dostają, niż wpłacają.

Źródło: Jacek Bereźnicki, *Składka Polski do UE najniższa od lat. Premier Mateusz Morawiecki chce płacić więcej, by dostawać więcej*, dostępny w internecie: money.pl [dostęp 6.04.2020 r.].

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Wybrane zagadnienia funkcjonowania UE. Budżet, dochody, wydatki

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XIV. Integracja europejska.

Uczeń:

10) przedstawia dochody i wydatki budżetowe Unii Europejskiej i procedurę tworzenia budżetu ogólnego; charakteryzuje zadania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśni czym jest budżet UE;
- omówi dochody i wydatki z budżetu UE;
- przeanalizuje procedurę uchwalania budżetu UE;
- oceni znaczenie budżetu UE dla finansów Polski.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja panelowa;

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- rzutnik multimedialny.

Przebieg lekcji:

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu: „Wybrane zagadnienia funkcjonowania UE. Budżet, dochody, wydatki” oraz celów zajęć.

2. Uczniowie w parach odpowiadają na pytania dotyczące przedstawionego tematu lekcji:
– Czego chcą się dowiedzieć?

– Co ich interesuje?

Zapisują odpowiedzi na kartce.

Faza realizacyjna

1. Praca w grupach z treścią e-materiału. Uczniowie po zapoznaniu się z treścią „Przeczytaj” układają pytania do quizu dla innych grup. Następnie wspólnie określają zasady rywalizacji i punktowania dobrych odpowiedzi (np. gra na czas lub na liczbę poprawnych odpowiedzi).

2. Przeprowadzenie gry w klasie. Wybrana osoba dba o prawidłowy przebieg quizu zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Nauczyciel nagradza zwycięską drużynę, np. ocenami z aktywności.

3. Uczniowie rozmawiają na temat budżetu UE. Analizują dochody i wydatki w nim umieszczone. Na koniec wykonują ćwiczenia 4 i 5 z sekcji „Sprawdź się”.

4. Uczniowie zapoznają się z multimediami, a następnie wykonują ćwiczenie 1 do multimediu. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się)

grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do nich. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia je, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.

5. Uczniowie przechodzą do dyskusji: „Czy budżet UE ma duży wpływ na finanse publiczne Polski?”. Zwracają przy tym uwagę na wpłaty Polski do budżetu unijnego i pieniądze, jakie Polska otrzymuje w ramach funduszy unijnych. Wnioski umieszczają w ćwiczeniu 2 do multimedium.

Faza podsumowująca

1. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy wylosowanej grupy. Prosi o samoocenę uczniów dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania. Dokonuje oceny pracy wybranych uczniów.

Praca domowa:

1. Uczniowie wykonują pozostałe e-ćwiczenia.
2. Przygotuj kilka pytań dotyczących poruszanych na zajęciach zagadnień, których możesz się spodziewać na kartkówce.

Materiały pomocnicze:

Leokadia Oręziak, *Finanse Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.

Budżet Unii Europejskiej, gov.pl.

Jacek Bereźnicki, *Składka Polski do UE najniższa od lat. Premier Mateusz Morawiecki chce płacić więcej, by dostawać więcej*, money.pl.

Jan Turyna, *System informacyjny rachunkowości w podejmowaniu decyzji zarządczych*, Warszawa 1997.

Mateusz Gąsiorowski, *Unijny budżet wciąż dzieli Europę. Szczególnie trudne może okazać się jedno starcie*, businessinsider.com.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać multimedium z sekcji „Schemat” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.